

การสำรวจสถานการณ์ส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

(The Public toilet situation in schools of Bangkok Metropolitan survey)

นางสาวสัจมาน ตรันเจริญ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครโดยประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน ส้วมสาธารณะ 3 ด้าน คือ สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย สำรวจพฤติกรรมการใช้ส้วมของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยทำสำรวจจำนวน 79 แห่ง แบ่งเป็นกลุ่มเขต ได้แก่ กลุ่มเขตชั้นใน (ดุสิต พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย) กลุ่มเขตชั้นกลาง (บางซื่อ บางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่) และกลุ่มเขตชั้นนอก (บางกะปิ ดอนเมือง หลักสี่) แล้วทำการสำรวจหาเชื้อโคลิ-ฟอร์มแบคทีเรีย (Fecal coliform bacteria) จำนวน 16 แห่ง โดยสวอปจุดเก็บตัวอย่างจำนวน 3 จุด คือกลอนประตู ก๊อกน้ำ อ่างล้างมือ และพื้นห้องส้วม จำนวน 96 ตัวอย่าง และสำรวจความเข้าใจในพฤติกรรมการใช้ส้วมของนักเรียนจำนวน 6 คนต่อโรงเรียน เป็นจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 474 คน

ผลการศึกษาพบว่าส้วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม มีส้วมสาธารณะที่ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ประเด็น (HAS) ร้อยละ 12.7 แยกเป็นความสะอาด ร้อยละ 29.1, ความเพียงพอ ร้อยละ 30.4 และความปลอดภัย ร้อยละ 39.2 จะเห็นได้ว่าส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครควรเน้นในด้านความสะอาด รองลงมาคือความเพียงพอ และปลอดภัยตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าประเด็นที่ต้องพิจารณาในเกณฑ์ฯ 16 ข้อที่ไม่ผ่านมากที่สุด 6 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 10 จัดให้มีส้วมนั่งราบฯ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 68.4- ข้อ 5 สนับสนุนอ่างล้างมือพร้อมให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 64.6 ข้อ 7 มีการระบายอากาศดี และไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60.8 ข้อ 1 พื้น ผนัง เพดาน โถส้วม ที่กีดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กีดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีใช้งานได้ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 58.2 ข้อ 15 พื้นห้องส้วมแห้ง ไม่ลื่นไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 54.5 ข้อ 6 ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือหรือบริเวณใกล้เคียง ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.6 ผลการสำรวจสถานการณ์ฯ จำแนกตามกลุ่มเขต พบว่า กลุ่มเขตชั้นกลางผ่านเกณฑ์มาตรฐานมากที่สุด ร้อยละ 19.4 รองลงมาคือกลุ่มเขตชั้นนอก ร้อยละ 17.6 และกลุ่มเขตชั้นในไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จากการทดสอบผลการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (*Coliform bacteria*) ในห้องส้วมโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสุ่มโรงเรียนจำนวน 16 แห่ง โดยสวอปจุดเก็บตัวอย่างจำนวน 3 จุด คือกลอนประตู ก๊อกน้ำ อ่างล้างมือ และพื้นห้องส้วม จำนวน 96 ตัวอย่าง พบว่า ห้องส้วมชาย บริเวณที่มีการปนเปื้อนมากที่สุด คือ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม ร้อยละ 46.0 รองลงมาคือก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ (ร้อยละ 49) และบริเวณที่ปนเปื้อนน้อยที่สุด คือ กลอนหรือหรือปิดประตูภายใน ร้อยละ 43 และห้องส้วมหญิง บริเวณที่ปนเปื้อนมากที่สุดคือ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม ร้อยละ 46.0 รองลงมาคือ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ ร้อยละ 40 จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นจุดที่ต้องเน้นทำความสะอาดเป็นพิเศษ คือพื้นส้วม และก๊อกที่อ่างล้างมือ จากผลการสำรวจความเข้าใจในพฤติกรรมการใช้ส้วมในภาพรวมพบว่า เด็กนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความเข้าใจร้อยละ 80.2

ไม่เข้าใจ ร้อยละ 19.6 พฤติกรรมที่ไม่เข้าใจส่วนใหญ่เป็นเรื่องการปฏิบัติตนเวลาใช้ส้วมนั่งราบ ส่วนใหญ่เมื่อใช้ส้วมนั่งราบจะนั่งเลย ร้อยละ 36.1 ใช้เท้าขึ้นไปเหยียบบนที่นั่ง ร้อยละ 9.3 ทราบว่าหากมีการใช้กระดาษชำระให้ทิ้งลงในถังขยะ และทราบว่าไม่ควรทิ้งผ้าอนามัย หรือสิ่งของอื่น ๆ ทิ้งลงในโถส้วม ร้อยละ 55.9 ทราบว่าต้องล้างมือด้วยสบู่ ร้อยละ 84.2 เมื่อเข้าห้องน้ำควรราดน้ำก่อนและหลังใช้ส้วม ร้อยละ 89.5 ยังพบว่ามีเลือกใช้ส้วมนั่งของร้อยละ 66.5 ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเคยชินและสะดวก ร้อยละ 42.8 รองลงมาคือไม่มีให้เลือกใช้ ร้อยละ 18.8

สรุปได้ว่าสถานการณ์ส้วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครยังคงเป็นปัญหาโดยเฉพาะเรื่องความสะดวกและความเพียงพอ และจะต้องมีการพัฒนาส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป นอกจากนี้ควรเน้นการทำความสะอาดพื้นและก๊อกล้างมือเนื่องจากว่าพบมีการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (*Coliform bacteria*) มากที่สุด

Abstract

A survey research study was conducted to purpose the public toilet situation in school of Bangkok survey to evaluated by public toilet criteria ,comprising three elements as Healthy Accessibility Safety as well as the behavior of students using the public toilet in school of Bangkok Metropolitan. Samples of 79 schools were divided among the groups , in 3 district group are interior district group (Dusit, Pranakorn, Pomprapsatrupai) middle district group (Bangsue, Bangprud, Bangkoknoi, Bangkokyai) exterior district group (Bangkapi, Donmuang, Laksi) .Using assessment checklist and fecal coliform bacteria test kit in sample 16 schools by swab public toilet schools 3 points sample are toilet door latch, washbasin faucet and floor that total 96 samples and interview the knowledge behavior used public toilet of 6 students/school so 474 students were interviewed.

The result of this survey research study in overall was found that 12.7 % school of Bangkok Metropolitan have public toilet standards (HAS) consist of 29.1% Healthy, 30.4 % Accessibility, 39.2 % Safety show that school of Bangkok Metropolitan should emphasize healthy accessibility and safety respectively. In other to also found that the issue must be considered in the 16 regulation public health criteria ,which did not pass on the first six such as article 10 is provides a toilet seat's level, was not passed criteria 68.4%. Article 5 is the soap washes for hands at all the times to open service, was not passed criteria 64.6%. Article 7 is well ventilated and no odor was not passed criteria 60.8 %. Article 1 is floor, wall, ceiling , bidet toilet , the toilet press, uriner , the uriner press have to clean no dirty slough ,in good can be usable do not pass criteria 58.2 %. Article 15 is ,the toilet dry floor , do not slip was not passed criteria 54.5 %. Article 6 is a bucket supports the waste , clean , no leak waste bins with lids in good condition, clean, no leaks are located in or near area washbasin was not passed criteria 50.6 %. From the result of this survey research study by cluster random sampling that district group, it was found that the middle district group was passed 19.4 %, the most public toilet criteria .Next exterior district group was passed 17.6 % and interior district group was not passed public toilet criteria. Moreover, the result toilet *Coliform bacteria* contamination test kit in random sample schools of

Bangkok Metropolitan were sample 16 schools by swab public toilet schools 3 points sample are toilet door latch, washbasin faucet and floor that total 96 samples. It was found that the most contaminate in man toilet was floor 46.0 %,next washbasin faucet 49 % and the contaminated area least was door latch or interior doors 43 %. The most contaminate in female toilet was floor / toilet seat 46 %. Next washbasin faucet 40 %. As a result, show that the point that must emphasize to clean specially were the floor and washbasin faucet . For the result of the survey in overall, the understanding in using toilet behavior found that students in school s of Bangkok Metropolitan understand 80.2 % did not understand 19.6%.The behavior that don't understand the majority gets into trouble time behavior uses the toilet sits plain. Mostlty, when using the toilet sits plain will sit 36.1% , use foot goes up to step on the toilet seat 9.3 %, to know if using toilet paper to abandon in trash and should not abandon healthiness cloth or other thing to toilet 55.9%,to know to wash hands with soap and water when later from using toilet 84.2 %,when into the bathroom should pour the water before and after using the toilet 89.5%.Also also showed that the use of squat toilet 66.5%, mainly because of the familiarity and convenience 42.8% . Next be have no choose use 18.8%.

Conclude that the public toilet situation in schools of Bangkok Metropolitan remains a problem, especially the Healthy and Accessibility and must to be developed public toilet schools in Bangkok Metropolitan next.In other to should should focus on cleaning and washing to floor and washbasin faucet because of found that the most contaminate *Coliform bacteria*.

1.บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 โรงเรียน เป็นหนึ่งใน "สถานศึกษา" ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ในความหมายที่ลึกซึ้ง คือ โรงเรียนเป็นกลไกหนึ่งของชุมชนที่มีบทบาทในการสร้างคน ให้มีการสร้างพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับสภาพแวดล้อมใกล้ตัวหรือบริบทแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ วัฒนธรรมท้องถิ่น ทรัพยากรในท้องถิ่น ฯลฯ และถือว่าการเรียนรู้เรื่องราวเหล่านี้เป็นวิชาพื้นฐานก่อนที่จะก้าวข้ามไปสู่การเรียนรู้หลักวิชาสากลเพื่อที่จะนำหลักวิชาเหล่านั้นมาผสมผสานรวมกับวิชาความรู้ในท้องถิ่นของตัวเองได้นวัตกรรมใหม่ขึ้นมา โรงเรียน จึงไม่

น่าจะใช้ สถานที่เรียนเพื่อให้สอบผ่าน และได้เพียงแผ่นกระดาษ แผ่นเดียวเท่านั้น และถือว่สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่บอกเราว่า "มีการศึกษาแล้ว"เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ให้ความรู้และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่สุขลักษณะในด้านต่างๆ ซึ่งปัจจุบันส้วมสาธารณะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เกิดการใช้ส้วมอย่างถูกวิธี ถ้าหากส้วมไม่สะอาดไม่เพียงพอ และไม่ปลอดภัย ก็จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ใช้ และเป็นแหล่งแพร่กระจายของเชื้อโรคได้ ดังนั้นการดูแลความสะอาดส้วมและการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณส้วมให้ถูกสุขลักษณะก็เป็นส่วนสำคัญที่จะพัฒนาส้วม และปลูกฝังสุขอนามัยพื้นฐานที่สำคัญให้แก่เด็กวัยเรียนได้เป็น

อย่างดี โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร นับได้ว่าเป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีศักยภาพในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและเข้าถึงการปลูกฝังพฤติกรรมการใช้สิ่งแวดล้อม เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวง เด็กนักเรียนมีโอกาสที่จะใช้สิ่งแวดล้อมนอกเหนือจากภายในโรงเรียนเองค่อนข้างมาก และจากการศึกษาการสำรวจความชุกของการอักเสบ/ติดเชื้อทางเดินปัสสาวะและพฤติกรรมการกลั้นปัสสาวะในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครโดยแพทย์หญิงวารุณี พรรณพานิช และคณะแห่งสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี พบว่าเด็กที่อยู่ในโรงเรียนที่สังกัดกรุงเทพมหานคร มีอุบัติการณ์ของการเกิดภาวะนี้สูงกว่าโรงเรียนเอกชนประมาณเกือบ 2 เท่า คิดเป็นประมาณ 2.2 เท่าของค่าที่พบในการสำรวจเด็กเข้ารับการรักษาที่สถาบันสุขภาพเด็กและมีอาการผิดปกติในการขับถ่ายปัสสาวะในช่วงเวลาเดียวกัน ดังนั้นในการศึกษารุ่นนี้จึงได้ทำการสำรวจเพื่อศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านความสะอาด เพียงพอและปลอดภัย รวมทั้งทำการตรวจหาเชื้อ (Coliform bacteria) เพื่อใช้เป็นข้อมูลรับรองการประเมินด้านความสะอาด จากการใช้เกณฑ์สิ่งแวดล้อมไทย และการประเมินพฤติกรรมการใช้ส้วมในเด็กนักเรียนเพื่อนำข้อมูลและข้อเสนอแนะไปพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสำรวจสิ่งแวดล้อมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครโดยประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อม 3 ด้าน คือ สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย

2.2 เพื่อสำรวจความเข้าใจในพฤติกรรมการใช้ส้วมของเด็กนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

3.วิธีการดำเนินงาน/วิธีการศึกษา/ขอบเขตงาน

3.1 รูปแบบของการศึกษา

การศึกษาศาสนาการณ โดยการสำรวจ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross Sectional Surveys Study) เดือน พฤษภาคม 2550 โดยใช้แบบสอบถาม และชุดทดสอบของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นเครื่องมือในการศึกษา และเก็บข้อมูล โดยดำเนินการเก็บข้อมูลด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้

3.1.1 ดำเนินสุ่มเขตที่จะเก็บตัวอย่างโดยแบ่งกลุ่มเขตออกเป็น 3 ส่วน คือ เขตชั้นใน (เขตดุสิต , เขตพระนคร, เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย) ชั้นกลาง(เขตบางซื่อ เขตบางพลัด, เขตบางกอกน้อย, เขตบางกอกใหญ่) ชั้นนอก (เขตบางกะปิ, เขตหลักสี่, เขตดอนเมือง) แล้วสำรวจโรงเรียนให้ได้จำนวน 79 โรงเรียน

3.1.2 ทำการหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนที่สุ่มมาตามเขตทั้งหมด 79 โรงเรียน ประกอบด้วย ชื่อโรงเรียน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์/โทรสาร รายชื่อผู้ติดต่อ รายละเอียดโดยทั่วไปของโรงเรียน

3.1.3 กำหนดแผนการออกสำรวจ โดยทำตารางจัดหาแผนที่

3.1.4 ทำการประสานงานกับทางโรงเรียน (ส่งหนังสือทางราชการโดยใช้โทรสาร, โทรศัพท์ติดต่อขอผู้ประสานงานกับทางโรงเรียน, กำหนดวัน/เวลาที่ออกสำรวจ)

3.1.5 ทำการสำรวจตามพื้นที่ที่กำหนดไว้ประกอบด้วย

- แบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

- แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการใช้ส้วมสาธารณะ
- ตรวจสอบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย โดยใช้น้ำยา
ตรวจสอบเชื้อโคลิฟอร์มขั้นต้น SI – 2 แบ่งเป็นห้อง
ส้วมชาย และห้องส้วมหญิง จำนวนจุดเก็บตัวอย่าง
3 จุด ประกอบด้วย กลอนประตูหรือลูกบิดภายใน
ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ พื้นส้วม

3.1.6 ทำการจัดส่งสื่อเกี่ยวกับส้วม เช่น โปสเตอร์
และสติ๊กเกอร์ การใช้ส้วมที่ถูกวิธี, แผ่นซีดีเกี่ยวกับ
การรักษาความสะอาดส้วมระหว่างวัน, คู่มือการใช้
เกณฑ์มาตรฐาน (HAS) เพื่อเผยแพร่ด้านสุขศึกษา
และประชาสัมพันธ์

3.1.7 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปรผล สรุปผล
อภิปรายและเสนอแนะ

3.1.8 จัดทำเป็นรูปเล่ม และนำเสนอหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง

3.2 ประชากรศึกษา (Population Study)

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

3.3 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

3.3.1 ขนาดตัวอย่าง (Sample Size)

การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม
PASS (Power Analysis of Sample Size) For
windows กำหนดขนาดตัวอย่างโรงเรียนในสังกัด
กรุงเทพมหานครจำนวน 433 โรงเรียน ได้ขนาด
ตัวอย่างจำนวน 79 โรงเรียน เป็นตัวแทนโรงเรียน
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

3.3.2 วิธีสุ่มตัวอย่าง

3.3.2.1 ทำการสุ่มพื้นที่โดยใช้วิธี Cluster
random sampling การสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ประชากร
ตัวอย่างที่สุ่มทั้ง 10 เขต

3.3.2.2 เลือกพื้นที่กลุ่มประชากรตัวอย่างที่
ศึกษาทั้ง 10 เขต ได้แก่ เขตดุสิต, เขตพระนคร, เขต
ป้อมปราบศัตรูพ่าย, เขตบางซื่อ, เขตบางพลัด, เขต
บางกอกน้อย, เขตบางกอกใหญ่, เขตบางกะปิ, เขต
หลักสี่, เขตดอนเมือง

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ดำเนินการออกสำรวจตามแผนที่กำหนด โดย
วันแรกสำรวจเก็บที่เขตบางกะปิเป็นที่แรกซึ่งเป็น
เขตที่ไกลสุด จากนั้นทดลองสำรวจนำร่อง
8 โรงเรียนเพื่อคำนวณเวลาที่ใช้แล้วดำเนินการปรับ
แผน

4.2 จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลตามแผนที่กำหนด

4.3 เนื่องจากต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูล จึงใช้
แบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานส้วมสาธารณะ
ระดับประเทศ 16 ข้อพร้อมถ่ายรูปทุกโรงเรียนที่
ดำเนินการเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์ตามแบบ
สัมภาษณ์พฤติกรรมการใช้ส้วมสาธารณะแล้ว
รวบรวมข้อมูล ลงรหัส

4.4 นำข้อมูลที่ได้ลงบันทึกในเรื่อง
ไมโครคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ แปรผล

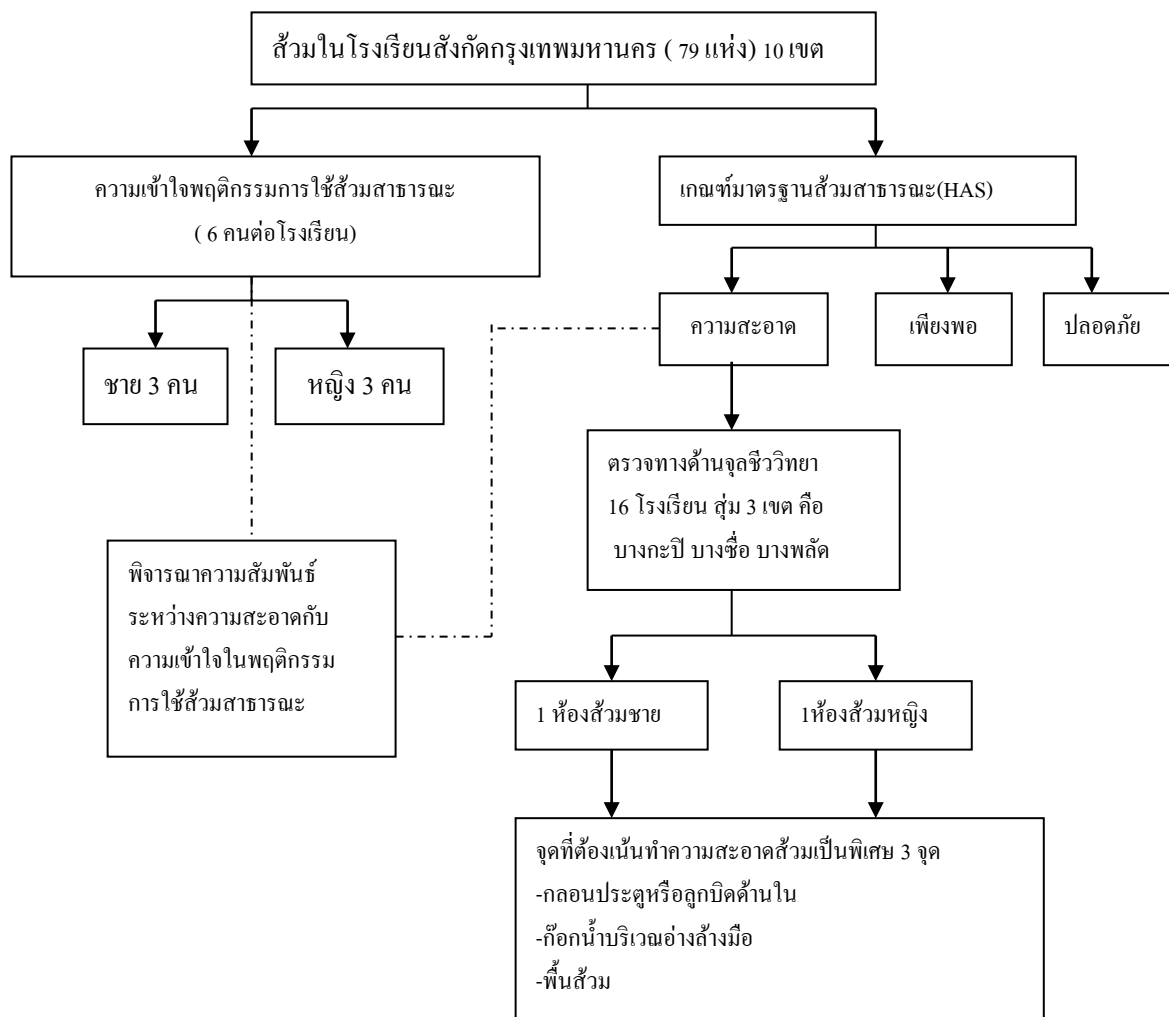
5.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งการวิเคราะห์
ออกเป็น 2 ลักษณะ ตามประเภทของข้อมูลดังนี้

5.1 ด้านปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลความถี่
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความสัมพันธ์ ทำการ
ประมวลผลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป

5.2 ด้านคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการ
วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลเชิงพรรณนา

6.กรอบการศึกษา

7.ผลการดำเนินงาน/ผลการศึกษา

7.1 ข้อมูลทั่วไป การสำรวจสถานการณ์ส้วมสาธารณะในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานส้วมสาธารณะระดับประเทศ ซึ่งประกอบด้วย 3 ประเด็น คือความสะอาด ความเพียงพอ และความปลอดภัย ในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการสำรวจโรงเรียนทั้งหมด 79 แห่ง ใน 10 เขต แบ่งเป็น

-กลุ่มเขตชั้นใน จำนวน 26 โรงเรียน ร้อยละ 32.91 ประกอบด้วย เขตดุสิต ร้อยละ 15.2 เขตพระนคร ร้อยละ 13.9 เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ร้อยละ 3.8

-กลุ่มชั้นกลาง จำนวน 31 โรงเรียน ร้อยละ 39.24 ประกอบด้วย เขตบางซื่อ ร้อยละ 8.9 เขตบางพลัด ร้อยละ 15.2 เขตบางกอกน้อย ร้อยละ 15.2 เขตบางกอกใหญ่ ร้อยละ 6.3

-กลุ่มชั้นนอก จำนวน 17 โรงเรียน ร้อยละ 21.52 ประกอบด้วย เขตบางกะปิ ร้อยละ 8.9 เขตหลักสี่ ร้อยละ 5.1 เขตดอนเมือง ร้อยละ 7.6

สำหรับการสำรวจความเข้าใจในพฤติกรรมการใช้ส้วมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่ามีกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 474 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 40.1 เพศหญิง ร้อยละ 59.9 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 10 -14 ปี ร้อยละ 77.64 ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 92.2

7.2 ผลการสำรวจสถานการณ์ส้วมโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร

7.2.1 ประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานส้วม สาธารณะ 3 ด้าน คือ สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย

การสำรวจสถานการณ์ส้วมสาธารณะใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้ใช้เกณฑ์ มาตรฐานส้วมสาธารณะ(HAS)ของกระทรวง สาธารณสุข ซึ่งจำแนกในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความ สะอาด (Healthy) ความ เพียง พอ (Accessibility) ความ ปลอดภัย (Safety) ผลการ สำรวจจำแนกตามเกณฑ์ ดังแสดงในตารางที่ 1 มีดังต่อไปนี้

ในภาพรวมมีส้วมสาธารณะที่ผ่านตาม เกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ประเด็น (HAS) จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.7 ไม่ผ่านเกณฑ์ มาตรฐาน ร้อยละ 87.3 และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า

-ประเด็นเกณฑ์ความสะอาด (H)

มีส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ ผ่านเกณฑ์ความสะอาด ร้อยละ 29.1 ไม่ผ่านเกณฑ์ ความสะอาดร้อยละ 70.9 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่ผ่าน เกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 5 สบู่ล้างมือ พร้อม ให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อย ละ 64.6 หัวข้อที่ 7 มีการระบายอากาศดี และไม่มี กลิ่นเหม็น ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60.8 หัวข้อที่ 1 พื้น ผนัง เพดาน โถส้วม ที่ก่อดิน โถปัสสาวะ ที่ก่อดิน โถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ใน สภาพดีใช้งานได้ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 58.2 และ

หัวข้อที่ 6 ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ใน สภาพดี ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือหรือ บริเวณใกล้เคียง ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.6

-ประเด็นเกณฑ์ความเพียงพอ (A)

มีส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ ผ่านเกณฑ์ความเพียงพอ 30.4 ร้อยละ ไม่ผ่านเกณฑ์ ความเพียงพอร้อยละ 68.4 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่ ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 10 จัดให้มีส้วม นั่งราบสำหรับผู้พิการผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์และ ประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อย ละ 68.4

-ประเด็นเกณฑ์ความปลอดภัย (S)

มีส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ ผ่านเกณฑ์ความปลอดภัยร้อยละ 39.2 ไม่ผ่านเกณฑ์ ความปลอดภัยร้อยละ 60.8 โดยหัวข้อที่ทำให้ ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่หัวข้อที่ 15 พื้นห้อง ส้วมแห้ง ไม่ลื่นไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 54.4

ผลการสำรวจส้วม โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครสามารถจำแนกตามเกณฑ์ มาตรฐานส้วมสาธารณะของกระทรวงสาธารณสุข ใน 3 ประเด็น ทั้ง 16 หัวข้อ โดยหัวข้อที่ไม่ผ่าน เกณฑ์มากที่สุด 6อันดับแรก ได้แก่

-หัวข้อที่ 10 จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้ พิการผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์และประชาชนทั่วไป อย่างน้อยหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 68.4

-หัวข้อที่ 5 สบู่ล้างมือ พร้อมให้ใช้ ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 64.6

-หัวข้อที่ 7 มีการระบายอากาศดี และไม่มี กลิ่นเหม็น ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60.8

-หัวข้อที่ 1 พื้น ผนัง เพดาน โถส้วม ที่ก่อดิน โถปัสสาวะ ที่ก่อดิน โถปัสสาวะ สะอาด ไม่มี

ครบสกปรก อยู่ในสภาพดีใช้งานได้ ไม่ผ่านเกณฑ์
ร้อยละ 58.2

- หัวข้อที่ 15 พื้นห้องส้วมแห้ง ไม่ลื่น
ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 54.5

- หัวข้อที่ 6 ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝา
ปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้าง
มือหรือบริเวณใกล้เคียง ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.6

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละผลการสำรวจส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครโดยประเมินตามเกณฑ์
มาตรฐาน ส้วมสาธารณะ 3 ด้าน คือ สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย

ประเด็น/หัวข้อเกณฑ์มาตรฐานส้วมสาธารณะ	จำนวนส้วมสาธารณะ			
	ผ่าน	ร้อยละ	ไม่ผ่าน	ร้อยละ
ความสะอาด (Healthy:H)	23	29.1	56	70.9
1.พื้นผนัง เพดาน โถส้วม ที่กดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีใช้งานได้	33	41.8	46	58.2
2.น้ำใช้สะอาด เพียงพอ และไม่มีกลิ่นน้ำขุ่น ภาชนะเก็บกักน้ำ ชันดักน้ำ สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้	65	82.3	14	17.7
3.กระด้ายชำระเพียงพอต่อการใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ (อาจ จำหน่ายหรือบริการฟรี)หรือสายฉีดน้ำชำระที่สะอาดอยู่ในสภาพใช้งานได้	49	62.0	30	38.0
4.อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ กระบอก สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีและ ใช้งานได้	45	57.0	34	43.0
5.สบู่ล้างมือ พร้อมให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ	28	35.4	51	64.6
6.ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณ อ่างล้างมือหรือบริเวณใกล้เคียง	39	49.4	40	50.6
7.มีการระบายอากาศดี และไม่มีกลิ่นเหม็น	31	39.2	48	60.8
8.สภาพท่อระบายสิ่งปฏิกูลและถังเก็บกักไม่รั่วแตกหรือชำรุด	66	83.5	13	16.5
9.จัดให้มีการทำความสะอาด และระบบการควบคุมตรวจตราเป็นประจำ	43	54.4	36	45.6
ความเพียงพอ (Accessibility:A)	24	30.4	55	69.6
10.จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้พิการผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์และประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที	25	31.6	54	68.4
11.ส้วมสาธารณะพร้อมใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ	74	93.7	5	6.3
ความปลอดภัย (Safety:S)	31	39.2	48	60.8
12.บริเวณที่ตั้งส้วมต้องไม่อยู่ที่ล้นตา/เปลี่ยว	74	93.7	5	6.3
13.กรณีที่มีห้องส้วมตั้งแต่ 2 ห้องขึ้นไปให้แยกเป็นห้องส้วมสำหรับชาย-หญิง โดยมีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่ชัดเจน	74	93.7	5	6.3
14.ประตู ที่จับเปิด – ปิด และที่ล็อกด้านใน สะอาด อยู่ในสภาพดีใช้งานได้	69	87.3	10	12.7
15.พื้นห้องส้วมแห้งไม่ลื่น	36	45.6	43	54.4
16.แสงสว่างเพียงพอ สามารถมองเห็นได้ทั่วบริเวณ	65	82.3	14	17.7
ผ่านเกณฑ์มาตรฐานส้วมสาธารณะ (HAS)	9	12.7	70	87.3

7.2.2 ประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน ส้วม สาธารณะจำแนกตามกลุ่มเขต

ผลการสำรวจสถานการณ์ส้วมโรงเรียนใน
สังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามกลุ่มเขต
พบว่า กลุ่มเขตชั้นกลางผ่านเกณฑ์มาตรฐานมาก
ที่สุด ร้อยละ 19.4 รองลงมาคือกลุ่มเขตชั้นนอก ร้อย
ละ 17.6 และกลุ่มเขตชั้นในไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน
และเมื่อแยกพิจารณาเฉพาะกลุ่มเขต พบว่า

7.2.2.1 กลุ่มเขตชั้นใน (เขตดุสิต , เขต พระนคร, เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย) พบว่า -ประเด็นเกณฑ์ความสะอาด (H)

มีส้วมโรงเรียนกลุ่มเขตชั้นในที่ผ่านเกณฑ์
ความสะอาด ร้อยละ 47.1 ไม่ผ่านเกณฑ์ ความ
สะอาดร้อยละ 22 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์
มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 5 หนูล้างมือ พร้อมให้ใช้
ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ และ หัวข้อที่ 7 มีการ
ระบายอากาศดี และไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่ผ่านเกณฑ์
ร้อยละ 76.9 รองลงมาคือ หัวข้อที่ 1 พื้น ผนัง
เพดาน โถส้วม ที่กดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กดโถ
ปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดี
ใช้งานได้ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 69.2 และหัวข้อที่ 6
ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี
ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือหรือบริเวณ
ใกล้เคียง ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 61.5

-ประเด็นเกณฑ์ความเพียงพอ (A)

มีส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่
ผ่านเกณฑ์ความเพียงพอ ร้อยละ 7.7 ไม่ผ่านเกณฑ์
ความเพียงพอร้อยละ 92.3 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่
ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 10 จัดให้มีส้วม
นั่งราบสำหรับผู้พิการผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์และ
ประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อย
ละ 92.3

-ประเด็นเกณฑ์ความปลอดภัย (S)

มีส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่
ผ่านเกณฑ์ความปลอดภัย ร้อยละ 76.9 ไม่ผ่าน
เกณฑ์ความปลอดภัยร้อยละ 76.9 โดยหัวข้อที่ทำให้
ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 15 พื้นห้อง
ส้วมแห้ง ไม่ลื่น ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 76.9

สรุปผลการสำรวจส้วมโรงเรียนในสังกัด
กรุงเทพมหานครในกลุ่มเขตชั้นใน สามารถจำแนก
ตามเกณฑ์มาตรฐานส้วมสาธารณะของกระทรวง
สาธารณสุข ใน 3 ประเด็น ทั้ง 16 หัวข้อ โดยหัวข้อ
ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่

อันดับแรก หัวข้อที่ 10 จัดให้มีส้วมนั่งราบ
สำหรับผู้พิการผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์และประชาชน
ทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 92.3

อันดับสอง

-หัวข้อที่ 5 หนูล้างมือ พร้อมให้ใช้
ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ

-หัวข้อที่ 7 มีการระบายอากาศดี และไม่มี
กลิ่นเหม็น

- หัวข้อที่ 15 พื้นห้องส้วมแห้ง ไม่ลื่น

ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 76.9

อันดับสาม หัวข้อที่ 1 พื้น ผนัง เพดาน โถ
ส้วม ที่กดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กดโถปัสสาวะ
สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีใช้งานได้
ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 69.2

อันดับสี่ หัวข้อที่ 6 ถังรองรับมูลฝอย
สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ใน
บริเวณอ่างล้างมือหรือบริเวณใกล้เคียง ไม่ผ่าน
เกณฑ์ร้อยละ 61.5

7.2.2.2 ชั้นกลาง (เขตบางซื่อ,เขตบางพลัด, เขตบางกอกน้อย, เขตบางกอกใหญ่) พบว่า

-ประเด็นเกณฑ์ความสะอาด (H)

มีส่วนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์ความสะอาด ร้อยละ 30.6 ไม่ผ่านเกณฑ์ความสะอาด ร้อยละ 69.4 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 5 สบู่ล้างมือ พร้อมให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 55.6 หัวข้อที่ 1 พื้นผนัง เพดาน โถส้วม ที่กดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีใช้งานได้ หัวข้อที่ 6 ถึงรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือหรือบริเวณใกล้เคียง และ หัวข้อที่ 7 มีการระบายอากาศดี และไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.0

-ประเด็นเกณฑ์ความเพียงพอ (A)

มีส่วนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์ความเพียงพอ ร้อยละ 33.3 ไม่ผ่านเกณฑ์ความเพียงพอ ร้อยละ 66.7 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 10 จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้พิการผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์และประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 63.9

-ประเด็นเกณฑ์ความปลอดภัย (S)

มีส่วนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์ความปลอดภัย ร้อยละ 52.8 ไม่ผ่านเกณฑ์ความปลอดภัยร้อยละ 47.2 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 15 พื้นห้องส้วมแห้ง ไม่ลื่นไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 38.9 รองลงคือ หัวข้อที่ 16 แสงสว่างเพียงพอ สามารถมองเห็นได้ทั่วบริเวณไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 22.2

ผลการสำรวจส้วม โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถจำแนกตามเกณฑ์มาตรฐานส้วมสาธารณะของกระทรวงสาธารณสุข

ใน 3 ประเด็น ทั้ง 16 หัวข้อ โดยหัวข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด 4อันดับแรก ได้แก่

อันดับหนึ่ง หัวข้อที่ 10 จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้พิการผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์และประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 63.9

อันดับสอง หัวข้อที่ 5 สบู่ล้างมือ พร้อมให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 55.6

อันดับสาม

-หัวข้อที่ 1 พื้นผนัง เพดาน โถส้วม ที่กดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีใช้งานได้

-หัวข้อที่ 6 ถึงรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือหรือบริเวณใกล้เคียง

-หัวข้อที่ 7 มีการระบายอากาศดี และไม่มีกลิ่นเหม็น

ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.0

อันดับสาม หัวข้อที่ 15 พื้นห้องส้วมแห้ง ไม่ลื่นไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 38.9

7.2.2.3 ชั้นนอก (เขตบางกะปิ, เขตหลักสี่, เขตดอนเมือง) พบว่า

-ประเด็นเกณฑ์ความสะอาด (H)

มีส่วนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์ความสะอาด ร้อยละ 47.1 ไม่ผ่านเกณฑ์ความสะอาดร้อยละ 52.9 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 5 สบู่ล้างมือ พร้อมให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 64.7 รองลงมา คือ หัวข้อที่ 7 มีการระบายอากาศดี และไม่มีกลิ่นเหม็น หัวข้อที่ 9 จัดให้มีการทำความสะอาด และระบบการควบคุมตรวจตราเป็นประจำ และหัวข้อที่ 1 พื้นผนัง เพดาน โถ

ส้วม ที่กดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีใช้งานได้ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 58.8 และหัวข้อที่ 4 อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ กระจก สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีและใช้งานได้ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 47.1

-ประเด็นเกณฑ์ความเพียงพอ (A)

มีส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์ความเพียงพอ ร้อยละ 58.8 ไม่ผ่านเกณฑ์ความเพียงพอ ร้อยละ 41.2 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 10 จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้พิการผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์ และประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 41.2

-ประเด็นเกณฑ์ความปลอดภัย (S)

มีส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์ความปลอดภัย ร้อยละ 35.3 ไม่ผ่านเกณฑ์ความปลอดภัย ร้อยละ 64.7 โดยหัวข้อที่ทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดได้แก่ หัวข้อที่ 15 พื้นห้องส้วมแห้ง ไม่ลื่นไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 52.9

ผลการสำรวจส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถจำแนกตามเกณฑ์มาตรฐานส้วมสาธารณะของกระทรวงสาธารณสุข ใน 3 ประเด็น ทั้ง 16 หัวข้อ โดยหัวข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด 6 อันดับแรก ได้แก่

อันดับหนึ่ง หัวข้อที่ 5 สนุ้ล้างมือ พร้อมให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 64.7

อันดับสอง

-หัวข้อที่ 7 มีการระบายอากาศดี และไม่มีกลิ่นเหม็น

-หัวข้อที่ 9 จัดให้มีการทำความสะอาดและระบบการควบคุมตรวจตราเป็นประจำ

-หัวข้อที่ 1 พื้น ผนัง เพดาน โถส้วม ที่กดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีใช้งานได้

ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 58.8

อันดับสาม

หัวข้อที่ 4 อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ กระจก สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีและใช้งานได้ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 41.2

หัวข้อที่ 10 จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้พิการผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์ และประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 41.2

7.3 ผลการตรวจหาเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วย SI-2

ผลการตรวจการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในห้องส้วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครการทดสอบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในห้องส้วม จากจุดเก็บตัวอย่าง 3 จุด คือ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ กลอนหรือหรือปิดประตูภายใน พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม พิจารณาได้ดังนี้

7.3.1 ห้องส้วมชาย

7.3.1.1 กลุ่มชั้นใน ผลการตรวจหาโคลิฟอร์มแบคทีเรียของห้องส้วมชาย พบว่า จุดที่มีการปนเปื้อน โคลิฟอร์มแบคทีเรียมาก คือ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม (ร้อยละ 56) รองลงมาคือ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ (ร้อยละ 22) และ กลอนหรือหรือลูกบิดประตูภายใน (ร้อยละ 22) ตามลำดับ

7.3.1.2 กลุ่มชั้นกลาง ผลการตรวจหาโคลิฟอร์มแบคทีเรียของห้องส้วมชาย พบว่า จุดที่พบว่ามี การปนเปื้อน โคลิฟอร์มแบคทีเรีย คือ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ (ร้อยละ 49) รองลงมาคือ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม (ร้อยละ 38) และ กลอน

หรือลูกบิดประตูภายใน (ร้อยละ 13) ตามลำดับ

7.3.1.3 กลุ่มชั้นนอก ผลการตรวจหาโคลิฟอร์มแบคทีเรียของห้องส้วมชาย พบว่า จุดที่ไม่มีการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย คือ กลอนหรือลูกบิดประตูภายใน (ร้อยละ 43) รองลงมาคือ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม (ร้อยละ 30) และ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ (ร้อยละ 27) ตามลำดับ

7.3.2 ห้องส้วมหญิง

7.3.2.1 กลุ่มชั้นใน ผลการตรวจหาโคลิฟอร์มแบคทีเรียของห้องส้วมหญิง พบว่า จุดที่มีการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียมาก คือ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม (ร้อยละ 100)

7.3.2.2 กลุ่มชั้นกลาง ผลการตรวจหาโคลิฟอร์มแบคทีเรียของห้องส้วมหญิง พบว่า จุดที่มีการปนเปื้อน โคลิฟอร์มแบคทีเรีย คือ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม (ร้อยละ 67) รองลงมาคือ กลอนหรือหรือลูกบิดประตูภายใน (ร้อยละ 22) และ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ (ร้อยละ 11) ตามลำดับ

7.3.2.3 กลุ่มชั้นกลาง ผลการตรวจหาโคลิฟอร์มแบคทีเรียของห้องส้วมหญิง พบว่า จุดที่ไม่มีการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย คือ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ (ร้อยละ 40) รองลงมาคือ กลอนหรือหรือลูกบิดประตูภายใน (ร้อยละ 38) และ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม (ร้อยละ 22)ตามลำดับ

7.3.3 สรุปผลการตรวจโดยแบ่งออกเป็น แบ่งเป็น ห้องส้วมชาย และห้องส้วมหญิง พบว่า

7.3.3.1 ห้องส้วมชาย บริเวณที่มีการปนเปื้อนมากที่สุด คือ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม (ร้อยละ 46.0) รองลงมาคือ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ (ร้อยละ 49) และบริเวณที่ปนเปื้อนน้อยที่สุด คือ กลอนหรือหรือบิดประตูภายใน (ร้อยละ 43)

7.3.3.2 ห้องส้วมหญิง บริเวณที่ปนเปื้อนมากที่สุดคือ พื้นส้วมหรือที่รองนั่งโถส้วม (ร้อยละ 46.0) รองลงมาคือ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ (ร้อยละ 40)

7.4 ผลการสำรวจความเข้าใจในพฤติกรรมการใช้ส้วมที่ถูกต้องของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

จากผลการสำรวจความเข้าใจในพฤติกรรมการใช้ส้วมในภาพรวมพบว่า เด็กนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความเข้าใจร้อยละ 80.2 ไม่เข้าใจร้อยละ 19.6 พฤติกรรมที่ไม่เข้าใจส่วนใหญ่เป็นเรื่องการปฏิบัติตนเวลาใช้ส้วมนั่งราบ ส่วนใหญ่เมื่อใช้ส้วมนั่งราบจะนั่งเลยร้อยละ 36.1 ใช้เท้าขึ้นไปเหยียบบนที่นั่ง ร้อยละ 9.3 ทราบว่าหากมีการใช้กระดาษให้ทิ้งลงในถังขยะ ร้อยละ 55.9 ทราบว่าไม่ควรทิ้งผ้าอนามัยหรือสิ่งของอื่น ๆ ทิ้งลงในโถส้วม ทราบว่าต้องล้างมือด้วยสบู่และน้ำ ร้อยละ 84.2 เวลาเข้าห้องน้ำราดน้ำก่อนและหลังใช้ส้วม ร้อยละ 89.5 ยังพบว่ามีเลือกใช้ส้วมนั่งของร้อยละ 66.5 ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเคยชินและสะดวก ร้อยละ 42.8 รองลงมาคือไม่มีให้เลือกใช้ ร้อยละ 18.8

8.การนำไปใช้ประโยชน์

8.1. ทำให้ทราบสถานการณ์และปัญหาส้วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

8.2 เพื่อนำข้อมูลไปพิจารณาแนวทางในการพัฒนาส้วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

8.3 กระตุ้นการพัฒนาส้วมสาธารณะในโรงเรียน ทั้งสามด้าน คือ สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย

9.ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน/

9.1 หนังสือราชการที่ได้แจ้งประสานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดมีความล่าช้าในช่วงแรกทำให้ต้องส่งโทรสารซึ่งบางโรงเรียนมีปัญหาเรื่องการแจ้งทางโทรศัพท์ทำให้ต้องติดต่อกับทางโรงเรียนในวันที่เข้าไปสำรวจ และจะต้องเข้าพบผู้บริหารโรงเรียนทำให้บางช่วงล่าช้าไม่ทันเวลาตามแผนการออกสำรวจที่กำหนด

9.2 ช่วงเวลาที่เข้าไปสำรวจอาจมีผลการประเมินในเรื่องความสะอาด เช่นถ้าไปช่วงเช้าส้วมยังคงสะอาดและพื้นแห้งแต่ถ้าออกไปประเมินช่วงเที่ยงพบว่า มีความสกปรกมากเพราะเป็นช่วงที่มีการใช้มาก

10.ข้อเสนอแนะวิจารณ์

10.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญด้านการยกระดับมาตรฐานส้วมสาธารณะในโรงเรียนทั้งสามด้าน คือความสะอาด เพียงพอ ปลอดภัย โดยใช้กลยุทธ์ 4 ด้าน คือ

กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม

กลยุทธ์การสื่อสารสาธารณะ

กลยุทธ์การพัฒนาวิชาการและการเรียนรู้

กลยุทธ์การใช้มาตรการทางสังคมและทางกฎหมาย

10.2 ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนในการพัฒนาส้วม ทั้งในด้านองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีศักยภาพที่ได้พัฒนาส้วมเป็นโรงเรียนแกนหลัก หรือการศึกษา คูงานศูนย์การเรียนรู้ด้านส้วมสาธารณะที่พัฒนาส้วมจนได้รับรางวัล

10.3 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพฤติกรรมการใช้ส้วมที่ถูกวิธีในเด็กนักเรียนตลอดจน ผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น การใช้ส้วมเป็น

แหล่งเรียนรู้ การให้สุศึกษาในเรื่องการใช้ส้วมที่ถูกวิธี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับส้วมให้เด็กเล็ก

10.4 ควรจัดให้มีวิชาเกี่ยวกับการใช้ส้วมในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักวิธีการใช้ส้วมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นการนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นการสร้างพฤติกรรมการใช้ส้วมอย่างถูกต้อง

10.5 ควรมีการรณรงค์การใช้ส้วมในโรงเรียนให้ได้มาตรฐานเพิ่มมากขึ้น

10.6 ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อที่จะกระตุ้นให้เห็นความสำคัญในเรื่องของการใช้ส้วมให้ถูกวิธี

10.7 ส่งเสริมให้โรงเรียน ชุมชน ตระหนักในเรื่องของสุขภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ส้วมที่ถูกวิธี มากขึ้น

10.8 ควรมีการดูแล รักษา ห้องส้วม เป็นประจำ เพราะถ้าส้วมไม่สะอาดจะทำให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคต่างๆได้

10.9 ควรมีการจัดประชุมหรืออบรมเรื่องพฤติกรรมการใช้ส้วม และควรมีการเรียนเชิญผู้บริหารจากโรงเรียนเข้ามาฟังบรรยายด้วย เพื่อที่จะได้นำความรู้ไปพัฒนาต่อไป

10.10 ควรจัดให้โรงเรียน มีการประเมินส้วมด้วยตนเอง ตามเกณฑ์มาตรฐานของ กรมอนามัย เพราะจะได้เห็นสภาพความเป็นจริง เพื่อที่จะนำมาแก้ไขและปรับปรุงได้

10.11 ควรมีการตรวจสอบดูแลและเฝ้าระวัง โดยการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง

11.กิตติกรรมประกาศ

การสำรวจสถานการณ์ร่วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้จัดทำขึ้นในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่จากสถานศึกษาในสังกัด กรุงเทพมหานครทั้ง 79 แห่ง และฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตทั้ง 10 เขต (เขตดุสิต เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตบางซื่อ เขตบางพลัด เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกะปิ เขตหลักสี่ และเขตดอนเมือง) ตลอดจนนักวิชาการจากสำนักงานมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร คือ นาย วาสุเทพ บุญชู นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ และนายเจนวิทย์ จิตคดี นักวิชาการสุขาภิบาล

12.เอกสารอ้างอิง

1. วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี.โรงเรียน. [ออนไลน์] : <http://th.wikipedia.org> (วันที่ค้นข้อมูล 29 พฤศจิกายน 2550).
- 2.กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการความรู้ร่วม สาธารณะไทย ครั้งที่ 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2550 หัวข้อการบรรยาย ทางเดินปัสสาวะอีกเสบ ในเด็กวัยเรียน โดยแพทย์หญิงวรุณี พรรณพานิช สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี
- 3.สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์] : <http://www.bmaeducation.in.th>. (วันที่ค้นข้อมูล 21 ตุลาคม 2550).
- 4.กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. ทำอย่างไรให้ร่วมสะอาด. พิมพ์ครั้งที่ 2 จำนวน 10,000 เล่ม มีนาคม 2550
- 5.ทัศนาวดี ไพโรจน์บริบูรณ์. มาตรฐาน “ร่วมสาธารณะ” ปัจจัยที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. เอกสารไม่ระบุแหล่งที่มา
- 6.กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาสุขาภิบาลร่วมสาธารณะไทย ปีงบประมาณ 2550
- 7.กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.เอกสารการบรรยายการสัมมนา หัวข้อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เทคนิค การสร้าง และการดูแลร่วมอนามัย เรื่อง มิติการจัดการร่วมสาธารณะในประเทศไทย โดย นายสุคนธ์ เจียสกุล สำนักที่ปรึกษา กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- 8.ธีรัช บุญญะการกุลและคณะ. การศึกษาสถานการณ์ด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน. กองสุขาภิบาลชุมชนและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2547

ปฏิบัติการ ที่ได้ให้ความสะดวกในการสนับสนุน ข้อมูล การติดต่อประสานงาน เพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษาเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้กรุณา สละเวลาและเห็นความสำคัญของปัญหาในด้านนี้ ตลอดจนคำแนะนำและสนับสนุนการสำรวจครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และ นางสาวนิดา วรกริกกุลชัย นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษและ นางปริยดา ไชยวิญญู นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษและนายวรพจน์ พนักขัตถนงค์ ตลอดจนทีมร่วมสำรวจนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารีที่ได้สละเวลาในการทำงานจน ทำให้ การศึกษา นี้ มี ขึ้น มา โดย สมบูรณ์

- 9.ปริยะดา โชควิณญ และคณะ. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมสาธารณะในประเทศไทย (The Sanitation Situation of Public Toilets in Thailand).กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2547
- 10.ปริยะดา โชควิณญ และนายประโชติ กราบทกราน. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมสาธารณะในกรุงเทพมหานคร. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2547
- 11.กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานวิจัยการสำรวจสถานการณ์สิ่งแวดล้อมสาธารณะตามเกณฑ์มาตรฐานระดับประเทศ ปี 2549
- 12.กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. เกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมสาธารณะระดับประเทศ (HAS) พิมพ์ครั้งที่ 3 จำนวน 50,000 เล่ม มิถุนายน 2549 พิมพ์ที่ สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- 13.ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร.การแบ่งส่วนราชการของกรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์] : <http://www.bma.go.th> (วันที่ค้นข้อมูล 21 ตุลาคม 2550).
- 14.กนกรัตน์ ศิริพานิชกร และคณะ. โรคติดเชื้อ : Infectious Diseases พิมพ์ครั้งที่ 2 จำนวน 2,000 เล่ม 2541 จัดพิมพ์โดย ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 15.power of analysis..PASS demo sofeware. [Online] : <http://www.ncss.com> (Access : 25 11, 2007)
16. สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย.คู่มือการอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.พิมพ์ครั้งที่ 3 โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) จำนวน 2,000 เล่ม